

PLASZKÓ-PETŐ Zsolt

zsoltplaszko82@gmail.com

ORCID: nincs

<https://doi.org/10.31287/FT.hu.2024.1.7>

A tanulmány megjelenése: 2024. június 30.

A jelnyelv az életem

Absztrakt

Plaszkó-Pető Zsolt vagyok. Siket ember. Családapa. A feleségem halló, a gyermekeim CODA gyerekek (Siket szülő halló gyereke). A halló világban egy kívülálló vagyok. Az oralizmus elszennvedője. Egy olyan ember, aki felnőtt korára találta meg a Siket identitását. Azóta igyekszem minden platformon bemutatni a Siket kultúrát és a jelnyelv fontosságát. Nem vagyok halló, nem vagyok profi magyar nyelvből. Nem vagyok sem tolmács, sem tanár, sem történész, sem nyelvész. Sőt nem vagyok a gyermekfejlesztés szakértője sem. Nem rendelkezem különleges ismeretekkel vagy szakértelemmel. Viszont rendelkezem rengeteg élettapasztalattal és olyan tapasztalatokkal, amiket a külföldi irodalmak olvasása során szereztem. Nem tudtam volna megtenni ezt az utat számtalan ember segítségével és inspirációja nélkül. Mindenekelőtt a Siket emberek nélkül.

Kulcsszavak: oralizmus, Siket identitás, Siket büszkeség, jelnyelv

Sign language is my life

Abstract

I am Zsolt Plaszko-Pető. Deaf man. My wife is a hearing person, my children are CODA children (hearing children of deaf parents). I am an outsider in the hearing world. A sufferer of oralism. A man who found his Deaf identity by adulthood. And since then, I have tried to present Deaf culture and the importance of sign language on all platforms. I am not a hearing person. I am not a professional in Hungarian language. I am neither an interpreter, nor a teacher, nor a historian, nor a linguist. Nor am I an expert in child development. I have no special knowledge or expertise. I do, however, have a wealth of life experience and experience gained from reading foreign literature. I could not have made this journey without the help and inspiration of countless people. Above all, without deaf people.

Keywords: oralism, Deaf identity, Deaf pride, sign language

A jelnyelv az életem

Plaszko-Pető Zsolt vagyok. Egy olyan Siket ember, aki igyekszik a Siket kultúrát minél szélesebb körben megismertetni az emberekkel.

Amikor megszülettem, nem derült ki azonnal, hogy siket vagyok. Körülbelül 1-2 éves koromban vette észre anyukám, hogy nem hallok. A tapsot, a kiabálást, a porszívót egyáltalán nem hallottam, egyáltalán nem foglalkoztam ezekkel a hangokkal. Ezért anyukám úgy gondolta, hogy kivizsgálásra van szükségem. Elvitt audiológushoz, és ott kiderült, hogy teljes mértékben siket vagyok. Nyilván anyukám 3-4 napon keresztül sírt folyamatosan. Ő ezt úgy fogta fel, hogy Isten megbüntette őt valamilyen tetteért. Anyukám azt a felelősséget érezte, hogy visszahozzon engem az egészségesek közé, hogy ugyanolyan legyek, mint az egészséges kortársaim. Szakemberekhez fordult, különböző kérdésekkel. Ők azt javasolták, hogy siket gyerekek között helyezzenek el engem, mert az ilyen óvodában, iskolában van speciális fejlesztés számomra.

1. KÉP. PLASZKO-PETŐ ZSOLT

Hogyan kommunikáltunk mi otthon? Nyilván beszéd útján, hiszen édesanyám nem ismerte a jelnyelvet, és senki nem is tanácsolta neki, hogy tanulja meg. Elkezdtem hát én beszélni, de ez nem úgy történt, mint a halló gyermek esetében. Nem hallottam, hogy mit mondok, csak mondtam a szót, fogalmam nem volt a szavak jelentéséről sem. A szüleim nagyon aranyos emberek, de nem nagyon tudtak velem kommunikálni. Én nem értettem őket, ők nem értettek engem.

Jártam óvodába. Természetesen ott is beszédet tanítottak. A beszéd volt az elsődleges, amit meg kellett tanulni. Sokkoló volt, amikor megérkeztem az oviba, és láttam a siket gyerekeket, akik jelelnek, és a szüleik is jeleltek. Az én szüleim viszont nem. Bennem ez a kép zavaros volt. Nem értettem, hogy ez miért van így. Nem tudtam, hogy hova tartozom, milyen ember vagyok valójában, milyen kultúrához tartozom, melyik az én nyelvem. Próbálgattam a jelnyelvet. Akik jobban tudtak nálam jelelni, odajöttek hozzám. Próbáltak segíteni, javították a jelelésemet, mert nem értették, hogy mit jelelek. Próbáltuk felvenni a kapcsolatot egymással. A Siket emberek próbálták megerősíteni bennem, hogy a jelnyelvi kommunikáció lesz az én utam. Ez nagyon nehezen ment az elején. Nem nagyon értettem, hogy mi folyik itt. Nem tudtam, hogy jól értek-e dolgokat vagy nem. Nagyon bizonytalan voltam szinte mindenben.

Eltelt 3 év. Utána következett az első előkészítő osztály, és újból jött a szájról olvasás, a szóértés erőltetése. Ilyenkor a tanár eltakarta a száját, miközben beszélt hozzánk. Kaptam hallókészüléket is. Akkor még régi típusú készülék volt, ami lógott az ember nyakában egy nagy dobozzal.

Sokat gyakoroltuk a beszédet. Sajnos még mindig nem értettem az elhangzó szavakat. Nem volt számomra a szavaknak jelentése. A hangok olyanok voltak, mint valami kaparás, amikor az ember a körmeit a falon végig húzza. Nem éreztem a ritmust, a dallamot egyáltalán. Állandóan az ment az iskolában, hogy a gyógypedagógus eltakarta a száját, és nekünk meg kellett volna hallani a szavakat, pl. „Jó reggelt!” Mivel siket vagyok, nem hallottam semmit, és ez nagyon frusztrált. Forrtam legbelül, mint amikor egy vízzel teli lábasban tojáshéjat tesznek fel forrni. Nem akartam elhinni, hogy ez mindig így lesz. Otthon próbáltam jelelni, de a szüleim rám szóltak, hogy nem kellene, ne jeleljek. Amúgy sem értik jelnyelven, hogy mit szeretnék, ezért inkább beszélünk.

Anyukám 1989-ben találkozott egy cochleáris implantátum reklámmal. Németországból hozták, és biztosítottak egy ingyenes lehetőséget a kipróbálásra. Anyukám úgy gondolta, hogy nekem is ki kéne próbálnom. Az orvos megvizsgált, és figyelmeztette anyukámat, hogyha megműtenek, akkor 6 hónapig otthon kell pihenni. Anyukám úgy gondolta, hogy ez nem fog menni, mert én túl mozgékony vagyok, hiperaktív, így nem fog működni. Nagyon szerettem úszni, focizni, mindenféle sportot kipróbálni. Elég aktív gyerek voltam. Az anyukám azt mondta, hogy inkább nem megy bele.

1989-ben anyukám úgy döntött, hogy elköltözzünk Olaszországba, Rómába. Ott is siketiskolába jártam. Rómában egy kicsit lazább az élet, az emberek alapvetően nagy gesztusokkal kommunikálnak. Sokkal nagyobb térben kommunikálnak, és vizuálisabb módon. Így sokkal jobban össze tudtam kapcsolódni az emberekkel, akár halló vagy siket volt az illető. Jobban meg tudtam nyilatkozni, és jobban fel tudtuk venni a kapcsolatot. Ezért nagyon élveztem azt a 4 évet, amit Olaszországban töltöttünk. Nagyon jó volt a halló emberekkel is a kapcsolat.

Az olasz siketiskolában, ahova két évig jártam, szépen fejlődtem. Javult az íráskészségem, a szavak használata és a jelentéseknek a megértése. Ugyanakkor továbbra sem beszéltem annyira jól. Az olasz siketiskolában nagyon keveset tanítottak beszélni, csak néhány alapfogalmat. Inkább a jelnyelven volt a hangsúly, a halló tanárok is jeleltek.

Aztán 2 évig jártam halló iskolába is. Amíg a halló iskolába jártam, úgy érzem, hogy semmit sem fogtam fel, semmit nem értettem. Teljesen kimaradt ez a két év számomra. A matekot értettem, de a többi tantárgyat egyáltalán nem, semmit. Anyukám úgy gondolta, hogy borzasztóan lusta vagyok. És ezt kezdtem én is elhinni magamról.

2. KÉP. PLASZTKÓ-PETŐ ZSOLT AZ ÓVODÁBAN

3. KÉP. PLASZTKÓ-PETŐ ZSOLT RÓMÁBAN

Aztán visszaköltöztünk Budapestre. Visszakerültem a budapesti siketiskolába. Nagyon örültem, hogy emlékeztem azokra a diákokra, akikkel még együtt jártam az első és második előkészítő osztályba. Így sikerült velük újra felvenni a kapcsolatot. Ebben az időszakban az iskolában nem tanították a magyar jelnyelvet, nem is nagyon használhattuk. A gyerekekkel olasz jelnyelven próbálkoztam, de nyilván nem értettük egymást. Ők magyarul jeleltek, én pedig olaszul. Nem nagyon tudtunk hát egymással kommunikálni, úgyhogy inkább passzív voltam.

Sokak szerint nagyon erősen magatartás-zavaros voltam. Sokat piszkálódtam. Nagyon sok egyest szereztem a rossz magatartás miatt.

A kommunikációs csatorna elsődlegesen megint a beszéd volt, mint annak idején, amikor még ide jártam.

Ugyanúgy továbbra is ment az eltalkart szájjal való kommunikáció, nem változott semmi.

Aztán anyukám újra vissza akart menni Olaszországba a munka miatt. Azt mondta, ha kitűnő tanuló leszek, akkor hazajön és meglátogat. Ha viszont nem leszek jó tanuló, akkor nem jön haza és nem látogat meg. Ez nekem nagyon rossz-szul esett. Megállt bennem minden.

Ekkoriban a nagymamánál voltam, ő nevelt meg a nagymamám barátja, aki nagyon szigorú ember. Kegyetlen volt, bántalmazott is elég sokat. Azt mondta, hogy ebben a házban tilos jelnyelvet használni, tilos erős mimikával kifejezni bármit is. Amikor valamit mondott, akkor nem vághattam hozzá semmilyen arcot, nyugton kellett maradnom. Minden tilos volt. Nagyon fegyelmezetten kellett viselkednem, mint egy szent vagy kisangyal. Ez nagyon rossz volt nekem, elég sokat szenvedtem. Úgy érzem, hogy a nagymamánál töltött időszak alatt egyáltalán nem kaptam jó élményt. Újból és újból csak a beszédet erőltették. Az meg nekem nagyon nem ment. 2-3 órába telt, mire megtanultam kiejteni egy-egy szót, például „vonat”. És ezt kellett állandóan ismételni, hogy jó legyen a hanglejtés, a kiejtés, az artikuláció, a minden. Megint jött a frusztráció, a tűzre rakott lábas, amiben forrt a víz a tojásokkal. Folyamatosan égtem, izzottam belülről. Nagyon mély trauma volt ez nekem. Azt hiszem, ez volt a legkeményebb korszak az életemben. Gyűlöltem az egészet, hogy állandóan artikulálni kellett, és a beszédet erőltetni. A magatartászavarom majdnem semmi volt ehhez képest. Az ellenőrzőm tele volt magatartás 1-essel, 2-essel, úgy éreztem, hogy teljesen mindegy. Voltak tantárgyak, például biológia, környezetismeret, amik elég jól mentek. A magyar, a nyelvtan, az óráis dolgok, azok egyáltalán nem. Nem volt nekem összefüggés a világgal, nem találtam a kapcsolatot a tantárgy és a világ között.

Az 1990-es évek elején készült akrilfestmény, Susan Dupor „Family Dog” című alkotása őszintén beszél az elszigeteltség érzéséről: siket ember halló családban, aki nem tud kommunikálni a családtagokkal.

4. KÉP. PLASZKÓ-PETŐ ZSOLT AZ ISKOLÁBAN

5. KÉP. SUSAN DUPOR: *FAMILY DOG* A KÉP FORRÁSA: [HTTPS://HEARTDEAF.COM/HEART/CONTENT/DEAFVISUALART/SAMPLEWORK/SUSANDUPOR/FAMILYDOG/FAMILYDOG.HTM](https://heartdeaf.com/heart/content/deafvisualart/samplework/susandupor/familydog/familydog.htm)

Susan Dupor siket, és volt egy nagyothalló bátyja. Wisconsinban nőtt fel, és a National Technical Institute for the Deaf (NTID) főiskolára járt, majd átiratkozott a Chicagói Művészeti Intézet iskolájába, hogy megszerezze a képzőművészeti alapképzést. Ezután az NTID-ben tanított, mielőtt visszaköltözött Wisconsinba. Dupor siket művészként folyamatosan a Siket női identitását kereste. Alapvetően ebben a témában festett, de az évek során megváltozott a látásmódja. Voltak pillanatok, amikor kiadta az érzelmeit, és voltak, amikor ünnepelni akarta a Siketkultúra egyediségét, és keresni akarta a Siket lét ironiáját a halló világban.

Susan Duport nagy hatással volt az én látásmódomra is. Nekem is volt egy vágyam: jó lenne, ha egyszer úgy ébredhetnék fel, hogy mindenki jelel. A halló tanárok kinevettek, és azt mondták, hogy ez nagyon szép álom, de a valóság, hogy a jelnyelv az a butáknak való. Amikor ezt mondták, hogy a jelnyelv az butaság, akkor döbbentem rá, hogy ők tényleg így gondolkodnak erről. Hogy nekünk, Siketeknek miért szükséges a jelnyelv, azt ők el sem tudják képzelni.

Elkezdtem hát keresni, hogy hova tartozom, mi az én nyelvem, mi az én kultúráim, ki vagyok én, honnan van a jelnyelv. Pont szólt egy siket osztálytársam, hogy van a SINOSZ, a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége. Ezt régen egymás között csak Szövetségnek hívtuk. Ellátogattam oda, és láttam, hogy rengeteg Siket van ott, és elkezdtem jobban használni a jelnyelvet. Számomra ez nagy élmény volt. Úgy éreztem, hogy a magyar nyelvi kompetencia nem is szükséges, ide nem kell, itt nincs ilyen. Érthető volt számomra a kommunikáció, de azért az elején elég passzív voltam. Amikor már több emberrel tudtam kapcsolatot teremteni, akkor kezdtem el kibontakozni. Egy évet folyamatosan jártam a Szövetségbe, a különböző klubokba. Az elején passzívan figyeltem, aztán a siketiskolában meséltem azokat a történeteket, amiket ott hallottam. A tanárok meg csak néztek, hogy honnan szedtem össze ezt a jó jelnyelvi készséget. Mondtam, hogy a siketek szövetségében szereztem ezt a tudást, de csak legyintés volt a reakció.

Kerestem valami sportolási lehetőséget is. Így a Szövetségben érdeklődtem, hogy van-e valami úszással kapcsolatos sportág. Akkor javasolták, hogy menjek vízilabdázni. Tagja lettem a vízilabdacsapatnak. A csapatnak minden tagja Siket volt, nagyon jól úsztak, és nagyon jól használták a labdát a vízben is. Ketten jöttünk fiatalok a csapatba, ez nagyon kemény volt. Nekem fel kellett zárkóznom az idősebb sportolókhöz, az ő szintjükre. A jelnyelv, ahogy ők használták, az számomra gyönyörű volt. Elég jól is beszéltek, és emiatt úgy éreztem, hogy nekem is jobban meg kell tanulnom beszélni. És így alakult az, hogy ők kezdtek el engem tanítani.

A siketiskolában végig a beszédtanítás volt a legfontosabb. Ezért sokszor fogdosták az arcunkat, a szánkát, hogy megtanuljuk a megfelelő artikulációt. Azt éreztem, hogy az én testem nem is hozzám tartozik, hanem az övék, kisajátították. Erről a történetem végén még mesélek.

A hallókészüléket is mindig kötelező volt használni. Azt gondolták a tanárok, hogy ha felvesszük a készüléket, akkor sokkal jobban tudják csiszolni a beszédértésünket és a beszédképességünket. Kicsit olyan volt, hogy ha felvettük a készüléket, akkor azzal kifejeztük a tiszteletünket feléjük. Ez volt akkoriban az erős elv, hogy tisztelni kell a tanárokat, meg a tekintélyelvűség. Azt kell csinálni, amit ők mondanak. Mi meg, kicsit mint a kiskacsák, állandóan követjük mindazt, amit ők kérnek. Miden szabályt be kellett tartanunk, és mindenkre ugyanaz a követelmény volt érvényes. Ha megcsináltuk, amit kértek, akkor úgy érezték, hogy tisztelettudók vagyunk.

Miután az általános iskolát elvégeztem, éppen egy új technológiai robbanás volt kibontakozóban. Megjelentek a mobiltelefonok, a számítógépek, az internet, az e-mail, az SMS. Egyre jobban tudtunk kapcsolódni egymáshoz a távolból is. És ezzel együtt elkezdődött a klikkesedés is a Siketek között. Ez szerintem egy abszolút természetes dolog. A hallóknál is ugyanúgy történik. A gazdagok és a szegények között, a középosztályban, a szakmákban is vannak klikkesedések, ez természetes velejárója a dolognak.

Középiskolába a Szabóky Adolf Általános és Szakképző Iskolába jártam. Ott sokkal magasabb szintű tudást vártak el tőlem. És még mindig beszélni kellett, a beszéd volt az egyetlen elfogadott kommunikációs csatorna. Ebben az iskolában is volt olyan osztály, ahova csak siket gyerekek jártak. A tanárok közül néhányan tudtak jelelni, de ennek ellenére a beszédén volt a hangsúly, és ez valahogy nem állt össze bennem. A lelkem abszolút kiégett, mert egyszerűen nem volt lehetőség a jelnyelvre. Azt hiszem, egy évig semmit nem csináltam.

Aztán otthagytam az iskolát, és Kanadába mentem. Gondoltam, hátha ott valami új dolgot tudok tanulni, kapni, egy új világot megismerni, megismerni magamat. Ez abszolút bevált, kaptam egy új személyiséget. Ott tisztelték a Siketeket és a jelnyelvet. Valójában sokkal volt, mert itt kezdtem el megérteni, hogy pontosan mi a jelnyelv, honnan ered, mi a történelme, mi a mi kultúránk. Kezdttem felépíteni a dolgokat. Mindezt nagyon érdekesnek is találtam. Így alakult ki a saját kultúram, kaptam önbizalmat, önbecsülést, és így kezdtem el az önfejlesztést. A társaságban mindenki jelelt. Elképesztő volt. Voltak olyan Siket emberek, akik annyira profin, de iszonyat profin jeleltek. Elmesélték, hogy az amerikai Gallaudet Egyetemen szereztek ezt a tudást. Ezen elgondolkodtam. Utánanéztem hát a Gallaudet Egyetemnek.

Egyetlen dolog hiányzott Magyarországról, a vízilabda. Emiatt 2 év után visszajöttem. 4 évet maradtam itthon, dolgoztam, és megint kerestem magamat. A Gallaudet Egyetemet azonban nem felejtettem el, eltettem az agyam egy szeg-

letébe. Érdeklődtem, hogy hogyan lehet megoldani, hogy kijussak a Gallaudet Egyetemre. Mondták, hogy „Te? Sosem fogsz oda bekerülni, és különben is, mit csinálnál ott? Van itt elég lehetőség, elég egyetem, minek kell oda menni, szörnyen drága amúgy is. Mit jelezgetnél ott? Csak a jelnyelv, és semmi más? Nincsen beszéd, áh, semmi értelme az egésznek.” Itt, Magyarországon el sem tudták képzelni, hogy a világ többi részében milyenek a Siketek, hogy milyen magas színvonalon élnek. Sok szakember azt mondta nekem, hogy a Gallaudet Egyetem olyan, mint egy középiskola. Elég gyenge ott az oktatás, inkább itthon járjak valami hallóiskolába, sokkal jobban járok. Igen, igen, de az a baj, hogy a hallóiskolában sok a nyelvi akadály, ezért én képtelen lennék megint hallóiskolába járni. Angol nyelven viszont valamit értettem már, és sokkal jobban jeleztem is, mert a jelnyelvvvel össze tudtam kapcsolni az angol hangzó nyelvet. Ezért az angol jobban ment, mint például a magyar nyelv. Jelnyelven tanították nekem az angolt, így nagyon sokat fejlődtem. Nyilván szerettem volna még sokkal többet tanulni és fejlődni, még több angol szót megismerni, sokkal jobban tudni angolul, és ezen keresztül megkapni a tudást. Kerestem a megvalósítás lehetőségét. Érdeklődtem minden felől. Különböző papírokat kellett kinyomtatni, kitölteni, útlevelet szerezni. Végül úgy döntöttem, hogy elmegyek Amerikába.

A Gallaudet Egyetem hatalmas benyomást tett rám. Mindaz, amit ott láttam és tapasztaltam. Az egész egyetem, tényleg A-tól Z-ig. Mindenki és mindenhol jelelt. Halló, vak, siket, legyen bárki, jelelt folyamatosan. A takarítótól elkezdve az igazgatóig mindenki jelelt, állandóan. Emiatt az angol írott nyelvi tudásom is rohamosan fejlődött. Nagyon jól írtam angolul, és értettem az angol írott szöveget is. Egyre jobban úgy éreztem, hogy a nyelvi hiányosságaim egyre fogynak, mert egyre többet értettem, tudtam követni az órákat, az összefüggéseket is jobban láttam, a tanárok is kétnyelvűnek számítottak. Aztán anyagi okok miatt félbeszakítottam a tanulmányaim, mert elég költséges volt az ottani tanulás. Nagymamám betegsége miatt visszajöttem Magyarországra.

Akkoriban ismerkedtem meg a halló feleségemmel is. Érdekes helyzet volt, mert az identitásom részévé vált, hogy nem tetszik, ha valaki halló. A hallókról mi jut az ember eszébe? Hát az, hogy beszélnek. A feleségem, akkor még csak barátnőm viszont azt mondta: „Dehogysis, jeleljünk!” Nem akartam elhinni, hogy hallóként lehet így is gondolkodni. Megkérdezte tőlem, hogy „Neked melyik a legkényelmesebb nyelv? Hogy nőttél fel? Honnan származol, honnan jössz? A Siketektől, vagy nem? Hát hiszen Te Siket vagy. Minden, amit magadévá tettél az életed során, az a Siketektől jön, a jelnyelvből jön, akkor EZ a kincs!” Na, ez az, ami mély nyomott hagyott bennem. A Gallaudet Egyetemen is tanítottak, igen, persze. Ugyanakkor Magyarországon még mindig az a felfogás, hogy a beszéd kötelező és örökérvényű. A feleségem viszont azt mondta, hogy „Dehogysis. Nem!” Ez szíven talált, nagyon jól esett. Emiatt még inkább megnőtt az önbizalmam, egyre szívesebben használtam a jelnyelvet. Úgyhogy elég nagy stabilitást kaptam tőle. Nyilván csak egy stabil ember tudja stabilan használni a nyelvet, ebben az esetben a jelnyelvet.

Közben a feleségem arra is kíváncsi volt, hogy mi van a beszéddel, hogy miért követelik. Elmeséltem neki, hogy a siket iskolában milyen élményeket szereztem. Azt mondta, hogy „Atyaúristen, ez nem normális dolog.” Az, hogy ő ezt mondta, hogy ez nem normális dolog, számomra furcsa volt. Addig csak azt a világot ismertem Magyarországon, ahol ez így működik. Azt hittem, hogy természetes dolog, hogy Magyarországon minden halló a beszédet preferálja, hogy az iskolában fogdossák

az arcunkat, hogy arra ösztönözzenek minket, hogy jobban artikuláljunk. Akkor a feleségem azt mondta, hogy „Úristen, ilyen nem szabad csinálni.” A halló feleségem azt mondta, hogy halló gyerekekhez nem szoktak így hozzányúlni. Valójában tilos is így hozzányúlni a gyerekekhez az iskolákban. Viszont a siketiskolákban meg mindig ezt csinálták. „A tested a tied. Kizsákmányolnak, elveszik tőled a kincsedet.” Ő ezt hallóként így fogta fel, és én meg soha nem hallottam ilyen Magyarországon halló embertől. Persze a Gallaudet Egyetemen is azt tanították, hogy ilyenkor elveszik a testtudatod, a test értékét. Így a Siket ember testének az értéke kevesebb lesz, mint a halló emberé. Így tudják a halló emberek a siket embereket maguk alá rendelni, így tudnak a halló emberek a siket emberek felett hatalmat gyakorolni. Ha nem nyúlnának folyton az arcukhoz, a kezünkhöz, akkor sokkal jobban tudnánk értékelni a saját testünket, ami valójában a miénk. Az én jogom eldönteni, hogy ki érhet hozzá a testemhez. Amikor a halló tanár az engedélyem nélkül hozzányúl a testemhez, akkor átveszi a hatalmat és az irányítást.

A feleségem javasolta azt is, hogy érettségizzek le. A Gallaudet Egyetemen is van érettségi, de az egy kicsit mást jelent, mint Magyarországon. Az egy amerikai végzettség. Ott az érettségi egy 1000 kérdésből álló kompetenciateszt, ami a felsőoktatási felvételinek is az alapja. Ezt az amerikai érettségit 3 hónap alatt megcsináltam, ezzel nem volt probléma. Magyar érettségim viszont nem volt. A feleségem megígérte, hogy segít nekem, hogy halló iskolában tudjak érettségit szerezni. Nyilván izgultam, mert a magyar nyelvi tudásom nagyon alacsony szintű. A feleségem arra biztatott, hogy jobban bízzak magamban, meg persze benne is. Azt is mondta, hogy ha angolul sikerült érettségit szereznem, akkor magyarul sem lehet gond. Ez persze nem ilyen egyszerű. A magyar nyelvi szövegértésem már egészen jó. Aztán azt javasolta a feleségem, hogy jeleljek, és azt próbáljam meg magyar nyelven leírni. Hiába készítettem jelnyelvi videókat, nem tudtam lefordítani magyar nyelvre. Sokat küzdöttem ezzel. Ezt azok a diákok, akik a Gallaudet Egyetemre jártak, már 4-5 éves korukban meg tudták csinálni, hiszen kétnyelvű fejlesztést kaptak. Ott a gyerekek a jelnyelvi videót le tudják írni angol nyelven. Kétnyelvűek, tulajdonképpen ugyanúgy, mint én. Bár én tudok angolul, amerikai jelnyelven, magyarul és magyar jelnyelven is. Meg egy kicsit olasz jelnyelven.

Aztán elkezdtem iskolába járni, hogy letegyem a magyar érettségit. Ez nagyon pozitív dolog volt. De miért? Mert ott volt velem a jelnyelvi tolmács. Így az ismereteket azon a nyelven kaptam, ami az én elsődleges nyelvem, azaz jelnyelven. A jelnyelvi tolmács fordította jelnyelvre a történelmet, a kémiát, a fizikát, a biológiát, a magyar nyelvet. Korábban annyira gyűlöltem a magyar nyelvet, tiszta szívemből. De így, jelnyelvi tolmáccsal megszerettem. Most kezdtem el megérteni az összefüggéseket. Úgyhogy minden tantárgyat megszerettem az érettségire való felkészülés alatt. A jelnyelvi tolmácsolás segítségével kezdtem megérteni a világot.

Évtizedekig csak beszéltek és beszéltek hozzám, és tőlem is ezt várták. Amióta a feleségemmel összejöttem, másképpen látom a világot. A feleségem támogat engem, és ez nagyon jól esik. Nagyon sok Siket haragszik a hallókra, utáljuk a hallókat, de ez így nincs jól. Persze az auditív-orális módszert lehet utálni, de a halló embereket nem kell. Sok olyan ember van a halló világban, akik nem ismerik alaposan a Siketek világát, és mégis támogatják a jelnyelvet. Ugyanakkor úgy érzem, hogy jobb lett volna, ha kevesebbet szenvedünk gyermekkorunkban, ha kevesebb sérülést okoz nekünk az auditív-orális módszer. Jó lett volna kétnyelvűként felnőni.

Azóta persze eltelt jó pár év.

Ezalatt készült velem több riport és interjú is. Írt rólam Vujity Tvrtko a „Búcsú a pokoltól... és ami azóta történt...” című kötetében. Szerepeltem az „Egy perc és nyersz” című vetélkedős műsorban, mely után a **Nők Lapja Cafe készített velem egy interjút**. Készítettek velem riportot az **Ozone Tv Egyenlítő** című egyik adásában is.

Most a Magyar Tudományos Akadémián dolgozom kutatóként, és az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán is participatív oktatóként. Anno Horváth Péter László hívott meg erre a szuper lehetőségre. Most, visszanézve az életemet, azt gondolom, hogy 'huh'.

Az oralizmus kizárólagossága szerintem nem csak bennem okozott törést. Szerintem ez egy nagyon megalázó dolog a Siket közösség számára: kisebbségi érzést kelt, lenéző. A siket gyerekeket halló emberek küldik integrált iskolába. Vajon biztos-e, hogy ez minden Siket ember érdeke? Azt hiszem, hogy a siketiskolában a Siket gyerekek mindent megtesznek, amit mondanak nekik. És sokan megtanulnak beszélni is. Amikor kilépünk az iskolából a világba, akkor, azt hiszem, hogy hiába van a beszéd, mégis állandó akadályokba ütközünk. Vajon értik, amit mondunk, vagy nem értik? Mi értjük a halló emberek beszédét, vagy nem értjük? Ez állandó és tartós frusztrációt, szorongást kelt. Meddig fogjuk ezt csinálni, meddig fogják ezt csinálni? Sokan látják, hogy mennyire el vagyunk magányosodva. És ez talán igaz is, ha a halló társadalomba való beilleszkedésre gondolok. A jelnyelvet használó Siket emberek között viszont nem érzem magam magányosnak.

A jelnyelv ugyanúgy nyelv, mint például a magyar vagy az angol hangzó nyelv. A jelnyelv és a Siket kultúra az, ami önbizalmat ad egy Siket embernek. A jelnyelvvvel és a Siket kultúrával nem csak a Siket emberek nyerhetnek. A kétnyelvűséggel és a kétkultúrájúsággal minden ember gazdagabb lesz.

A jelnyelven megfogalmazott tanulmányt magyar írott nyelvre fordította: Rimóczi Erika, jelnyelvi tolmács

